
Гончаренко О. А., кандидат юридичних наук,
доцент кафедри державного будівництва та
місцевого самоврядування Національного
юридичного університету імені Ярослава
Мудрого

Особливості захисту честі, гідності та ділової репутації в мережі Інтернет: практичний аспект

Розглянуто особливості захисту особистих немайнових прав: честі, гідності та ділової репутації в мережі Інтернет. Висвітлено специфіку практичних питань, які виникають у особи, яка намагається захистити зазначені права. Зокрема, питання засвідчення факту розміщення в мережі Інтернет інформації, яка, на думку особи, порушує її права, встановлення належних сторін у справі; а також аналіз інформації, яка визнається недостовірною щодо способу її викладення.

Ключові слова: *честь, гідність, ділова репутація, інформація, Інтернет, судовий захист.*

Права на честь, гідність особи та її ділову репутацію завжди були і є вельми актуальними, адже вони стосуються в першу чергу сфери внутрішнього самопочуття людини, її духовного світу, пріоритетів та переконань. Одна з головних потреб особистості – це потреба у спілкуванні, що передбачає обмін ін-

формацією. З розвитком інформаційних технологій й, зокрема мережі Інтернет, такий обмін поширився можливістю передавати інформацію невизначеному колу осіб без територіальних обмежень. Суспільна оцінка, яка формується і надається діям чи (поведінці) особи, на підставі поширеної інформації, виступає по суті своєрідною візитною карткою такої людини, яка відображає ставлення суспільства до неї і усвідомлення самою особою своєї значущості і самоцінності як людини, професіонала тощо.

Зрозуміло, що порушення зазначених прав може тягнути за собою негативні наслідки як для внутрішньої самооцінки особистості, так і для її відносин у суспільстві, соціального статусу, професійної належності тощо, а тому потребує належного правового захисту. Національне законодавство щодо захисту порушених прав на повагу до честі, гідності та ділової репутації ґрунтується передусім на Конституції України, яка у ст.3 визначає гідність особи, поряд з життям та здоров'ям – найвищою соціальною цінністю, а також ст. 28, яка безпосередньо закріплює право на повагу до гідності особи. Захист вказаних прав відбувається в рамках цивільного та господарського судочинства. Втім зазначені норми жодним чином не виділять випадки захисту прав честі, гідності та ділової репутації, які були порушені в наслідок поширення неправдивої інформації в мережі Інтернет. Разом з тим, враховуючи факт, швидкого розвитку інформаційних технологій, де Інтернет є екстериторіальним інформаційним простором, в якому відбуваються глобальні процеси соціальних комунікацій, що мають міжнародний характер [1; 8], інформація розміщується достатньо просто і у більшості випадків не потребує обов'язкової авторизації при вчиненні таких дій, швидко поширюється та є відкритою й доступною фактично необмеженому колу осіб, питання захисту честі, гідності та ділової репутації людини стають вельми важливими і одними з найбільш дискусійних та складних.

Серед досліджень останніх років, у яких розглянуто проблеми захисту права на честь, гідність та ділову репутацію й, зокрема, в мережі Інтернет, треба зазначити роботи українських вчених таких як Луспеник Д. Д., Можаровська К. В., Сапри-

кіна А. В., Стефанчук Р. О., Штефан А. С. Однак враховуючи складність інформаційних відносин в мережі Інтернет й недосконалість вітчизняного законодавства в цій сфері, яке не встигає відображати й врегульовувати зміни, що відбуваються в інформаційному середовищі, забезпечувати інформаційну безпеку й захист конституційних прав громадян, питання захисту прав на честь, гідність та ділову репутацію в мережі Інтернет потребують постійного вивчення й вдосконалення.

Метою статті є визначення й узагальнення особливостей захисту прав на повагу до честі, гідності та ділової репутації в мережі Інтернет на підставі аналізу діючого законодавства та судової практики.

Проблема захисту честі, гідності та ділової репутації в мережі Інтернет останнім часом набуває стрімкого поширення. Інтенсивний розвиток медіа простору надає журналістам й іншим особам активно реалізувати право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Громадяни все більше уваги приділяють різним соціальним мережам, розміщуючи інформацію про себе та інших осіб. До мережі потрапляє велика кількість недостовірних відомостей, неправдивість яких встановлювати достатньо важко. Основними питаннями, на які потрібно звернути увагу особі, яка звертається до суду з метою захистити свою честь, гідність та ділову репутацію, що були порушені в мережі Інтернет і які, відповідно до судової практики розглядає суд це, по-перше: засвідчення факту розміщення в мережі Інтернет інформації, яка, на думку особи, порушує її права; по-друге, встановлення належних сторін у справі; по-третє, аналіз інформації, яка визнається недостовірною щодо способу її викладення.

Як зазначалося раніше, вітчизняне законодавство на сьогодні не визначає особливостей регулювання та захисту прав на честь, гідність та ділову репутацію у мережі Інтернет. На ці правовідносини поширюються норми ст. 275, 277, 297 ЦК України, які врегульовують питання щодо захисту особистих немайнових прав, а також норми законів України «Про інформацію», «Про телебачення і радіомовлення», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист

журналістів» та інших нормативно-правових актів, що регулюють вказані суспільні відносини. Відповідно до постанови Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2009 року № 1 Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи (далі Постанова № 1) п. 4 чинне законодавство не містить і визначення понять гідності, честі чи ділової репутації, оскільки вони є морально-етичними категоріями й одночасно особистими немайновими правами, яким закон надає значення самостійних об'єктів судового захисту[2]. Стаття 275 ЦК України, характеризуючи складові права на повагу до честі і гідності закріплює: 1. Кожен має право на повагу до його гідності та честі. 2. Гідність та честь фізичної особи є недоторканими. 3. Фізична особа має право звернутися до суду з позовом про захист її гідності та честі. Право на недоторканість гідності та честі полягає у забороні здійснювати будь-які дії, якими можуть бути порушені дані особисті немайнові права.

Не має єдиної точки зору і серед науковців. Так, Луспенік Д. Д. під честю розуміє об'єктивну оцінку особистості, яка визначає відношення суспільства до громадянина, соціальну оцінку його моральних та інших якостей. А гідність формулює як соціально-ціннісну значущість людини та розуміння нею своєї значущості [4, с. 7] І. В. Саприкіна, під честю розглядає особисте немайнове благо, яке є, по суті, позитивною соціальною інформацією про особу, що ґрунтується на уявленнях про добро і зло, усталених в суспільстві, і усвідомлюється самою особою, а гідність вона також визначає як особисте немайнове благо, яке є інформацією про цінність кожної особи, визнану у суспільстві [5, с. 4]. Інші вчені характеризують поняття честі та гідності з об'єктивної та суб'єктивної сторони, де під об'єктивною стороною честі слід розуміти оціночну категорію, яка направлена від суспільства до особистості, де члени колективу взаємодіючи оцінюють діяльність один одного. Суб'єктивна сторона честі нерозривно пов'язана та формується на підставі об'єктивної. Під об'єктивною (соціальною) стороною гідності розуміється те, що як моральна цінність та суспільна значимість особистості, вона визначається існуючим суспільним чи класо-

вим відношенням та не залежить від людини. Суб'єктивна (індивідуальна) сторона проявляється в усвідомленні та почутті особистої гідності, своєї гідності як людини, особистості, як представника тієї чи іншої спільності чи певної групи, що обумовлюється можливістю людини відображати не лише об'єктивний світ, а й себе в цьому світі, свою роль та місце в ньому. При цьому, що стосується цивільно-правового регулювання та захисту, то вони можливі лише стосовно правовідносин, які виникають щодо об'єктивної сторони гідності особи, в той час, як суб'єктивна сторона для правового впливу є недосяжною і відновлюється лише внаслідок відновлення об'єктивної сторони [3]. Вважаємо, що різниця в поглядах щодо сутності зазначених правових категорій може стати підставою неправильного застосування судами ЦК та інших нормативних актів при розгляді справ про захист честі, гідності та ділової репутації в мережі Інтернет.

Найчастіше право на честь, гідність та ділову репутацію можуть порушуватись шляхом поширення недостовірної інформації. Відповідно до Постанови № 1, юридичним складом правопорушення, наявність якого може бути підставою для задоволення позову, є сукупність таких обставин: а) поширення інформації, тобто доведення її до відома хоча б одній особі у будь-який спосіб; б) поширена інформація стосується певної фізичної чи юридичної особи, тобто позивача; в) поширення недостовірної інформації, тобто такої, яка не відповідає дійсності; г) поширення інформації, що порушує особисті немайнові права, тобто або завдає шкоди відповідним особистим немайновим благам, або перешкоджає особі повно і своєчасно здійснювати своє особисте немайнове право [2].

Згідно з положеннями ст. 277 ЦК України та ст. 10 ЦПК України обов'язок довести, що поширена інформація є достовірною, покладається на відповідача, проте позивач повинен довести факт поширення інформації відповідачем і саме таке завдання викликає найбільше труднощів на практиці. Отже, фіксація самого факту розміщення в мережі Інтернет інформації, яка, на думку особи, порушує її права є першочерговою

і вельми необхідною. Без такої фіксації, у разі видалення інформації із сторінок певного веб-ресурсу, довести факт порушення у суді буде неможливо. Нотаріальне посвідчення інтернет-сторінки, для закріплення зазначеного факту, яке пропонують деякі вчені та юристи [6] на сьогодні на жаль не діє, оскільки чинне законодавство України, що регулює здійснення нотаріальної діяльності, не дає змоги нотаріусам вчиняти таку нотаріальну дію, на відміну від деяких інших країн світу [7]. Зафіксувати факт розміщення в мережі інформації про особу та зміст такої інформації можливо, зокрема, шляхом збереження на електронному носії відповідної копії Інтернет-сторінки. Не зайвим при цьому буде залучення свідків, які в подальшому своїми показами підтвердять автентичність тексту наданої в якості доказу роздруковки Інтернет-сторінки змісту сторінки, який вони бачили у мережі.

Для підтвердження наявності у телекомунікаційних системах інформації, яка принижує честь, гідність та ділову репутацію також варто провести ІТ-дослідження (проводиться за зверненням самої особи) або ІТ-експертизу (проводиться на підставі ухвали суду). У цьому випадку доцільніше провести саме дослідження без повідомлення про його проведення потенційного відповідача у справі.

Розглядаючи питання належних сторін у справах про захист честі, гідності та ділової репутації, треба зазначити, що позивачем у справі може бути будь-яка фізична чи юридична особа, яка вважає, що проти неї поширена будь-яка недостовірна інформація. Якщо недостовірну інформацію поширено відносно малолітніх, неповнолітніх чи недієздатних осіб, за захистом їх прав до суду вправі звернутися законні представники. У разі поширення недостовірної інформації про особу, яка померла, позов вправі подати члени її сім'ї, близькі родичі та інші заінтересовані особи, навівши у позовній заяві такі обставини: характер свого зв'язку з особою, щодо якої поширено недостовірну інформацію, а також у який саме спосіб це порушило особисті немайнові права особи, яка звертається до суду. Відповідно до ст.ст. 423 і 424 ЦПК позивачами по таких справах також можуть

бути іноземні громадяни, іноземні підприємства і організації, а також особи без громадянства, оскільки на них розповсюджується національний режим законодавства [4;11].

Розкриваючи питання захисту честі, гідності та ділової репутації позивачами у справі, особливої уваги потребує розуміння зазначеного захисту публічною особою, адже межі захисту публічної і приватної особи є різними. У Декларації про свободу політичних дебатів у засобах масової інформації зазначено: «оскільки політичні діячі та посадові особи, які обіймають публічні посади або здійснюють публічну владу на місцевому, регіональному, національному чи міжнародному рівнях, вирішили апелювати до довіри громадськості та погодилися «виставити» себе на публічне політичне обговорювання, то вони підлягають ретельному громадському контролю і потенційно можуть зазнати гострої та сильної громадської критики у засобах масової інформації з приводу того, як вони виконували або виконують свої функції. У зв'язку з цим межа допустимої критики щодо політичного діяча чи іншої публічної особи є значно ширшою, ніж окремої пересічної особи» [13]. Європейський Суд з прав людини у своїй практиці також дотримується думки, що людина, стаючи публічним політиком, свідомо обмежує своє право на повагу до особистого, сімейного життя і повинна бути терпимою навіть до жорсткої критики. Посадові чи публічні особи мають право на захист свого приватного життя, але межа захисту їх репутації повинна бути такою, щоб забезпечити їй вільне обговорення політичних та інших питань, пов'язаних з їх діяльністю. Такі особи неминуче відкриваються для прискіпливого висвітлення своїх слів та вчинків і мають це усвідомлювати. Першою прецедентною справою з цього питання, стала справа Лінгенса проти Австрії, за якою журналіста було засуджено національним судом Австрії за дифамацію Федерального канцлера. Європейський суд визнав, що втручання у здійснення свободи слова з боку держави щодо захисту репутації інших осіб не було необхідним і спричинило порушення ст. 10 Європейської конвенції Австрійською державою. У подальшому Європейський суд неодноразово підтверджував своє рішення у таких справах, як «Федченко проти Російської Федерації» від 11.02.2010 [9],

«Українська прес-група» проти України» від 29.03.2005 р.[10;50] ті інш. Разом з тим, деякі вчені вважають, що публічність особи безпосередньо пов'язана саме з її діловою репутацією, тому розширені межі дозволеної критики публічних осіб повинні стосуватися лише їхньої громадської діяльності, а також тієї частини приватного життя, яка безпосередньо пов'язана з такою діяльністю, і не можуть зачіпати її гідності та честі, а також тих сторін приватного життя, які не пов'язані з їхньою громадською діяльністю. Межі здійснення публічною особою права на захист у такому разі не повинні суттєво відрізнитися від такого права у будь-якого іншого пересічного громадянина [11; 4].

Стосовно визначення належного відповідача у справі, треба зазначити, що на сьогодні єдиним документом в національному праві, який регулює різноманітні ситуації в мережі Інтернет є Постанова Пленуму Верховного Суду України № 1, яка раніше згадувалася. Відповідно до п. 12 Постанови, належним відповідачем у разі поширення оскаржуваної інформації в мережі Інтернет є автор відповідного інформаційного матеріалу та власник веб-сайту. Якщо автор поширеної інформації невідомий або його особу та/чи місце проживання (місце розташування) неможливо встановити, а також коли інформація є анонімною і доступ до сайту – вільним, належним відповідачем є власник веб-сайту, на якому розміщено зазначений інформаційний матеріал, оскільки саме він створив технологічну можливість та умови для поширення недостовірної інформації.

Застосування зазначеного положення на практиці є проблематичним, оскільки законодавчо не визначено поняття «веб-сайту», а також розмежування понять «веб-сайт» та «веб-сайт, який зареєстрований як засіб масової інформації», оскільки юридичні наслідки та правове регулювання для цих двох випадків відрізняється. Окрім цього багато веб-сайтів, які не містять жодної ідентифікуючої інформації про своїх володільців чи адміністраторів.

Національне законодавство оперує поняттям «домен», «домен.UA», «доменна назва». Згідно з ч. 3 ст. 56 Закону України «Про телекомунікації» адміністрування адресного простору мережі Інтернет у домені.UA здійснюється недержавною орга-

нізацією, яка утворюється самоврядними організаціями операторів/провайдерів Інтернет та зареєстрована відповідно до міжнародних вимог. На сьогодні, такою організацією є Об'єднання підприємств «Український мережевий інформаційний центр» (далі Мережевий центр). Саме ця організація здійснює акредитацію реєстраторів – суб'єктів господарювання, які за замовленнями фізичних та юридичних осіб реєструють доменні імена у доменах .UA та .УКР. Осіб, які звертаються з проханням про реєстрацію доменного імені, називають реєстрантами. Саме про них, а не про власників веб-сайта. Мережевий центр може надати інформацію за запитом суду, але далеко не завжди ці особи є власниками веб-сайтів.

Окрім цього, ситуація ускладнюється тим, що чинне законодавство не містить визначення поняття, порядок створення та засади діяльності засобів масової інформації в мережі Інтернет. Відповідно до Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» ст. 11, обов'язковою умовою діяльності в Україні засобів масової інформації є їх державна реєстрація. З огляду на це, можна стверджувати про те, що діяльність інтернет видань як засобів масової інформації можлива виключно після їх державної реєстрації як ЗМІ. Тому, якщо недостовірна інформація, що порочить гідність, честь чи ділову репутацію, розміщена в мережі Інтернет на інформаційному ресурсі, зареєстрованому в установленому законом порядку як засіб масової інформації, при розгляді справи суди керуються нормами, що регулюють діяльність засобів масової інформації. Зазначене роз'яснення також міститься в п. 12 Постанови № 1. Однак існує й інша точка зору щодо непоширення на журналістів інтернет-видань положень законодавства щодо традиційних ЗМІ [12].

Деякі питання виникають з приводу поширення неправдивої інформації, що ганьбить честь, гідність та ділову репутацію у випадку, коли вона набула свого поширення внаслідок помилки, що є результатом недосконалості чи тимчасового збою програмного забезпечення. У такому випадку правильно буде разом з особою, що поширила цю інформацію, покласти відповідальність і на фірму-розробника цього програмного забезпе-

чення чи особу, що відповідає за його якість. Однак це правило буде чинне лише у випадку, коли цей програмний продукт ліцензійний [4;12].

Відповідно ч. 4 ст. 277 ЦК судовий захист гідності, честі та ділової репутації внаслідок поширення про особу недостовірної інформації не виключається і в разі, якщо особа, яка поширила таку інформацію, невідома (наприклад, при направленні анонімних або псевдонімних листів чи звернень, смерті фізичної особи чи ліквідації юридичної особи, поширення інформації в мережі Інтернет особою, яку неможливо ідентифікувати, тощо). У такому випадку суд вправі за заявою заінтересованої особи встановити факт неправдивості цієї інформації та спростувати її в порядку окремого провадження. Таким чином, хоч автора недостовірної, неправдивої чи неповної інформації не завжди можна притягнути до відповідальності, але особа, яка звертається за захистом порушених прав, має можливість вимагати спростування негативної інформації у спосіб, в який таку інформацію було оприлюднено.

Вирішуючи питання про визнання поширеної інформації недостовірною, необхідно визначати характер такої інформації та з'ясувати, чи є вона фактичним твердженням, чи оціночним судженням. Відповідно до частини другої статті 471 Закону України «Про інформацію» (2657-12) оціночними судженнями, за винятком образи чи клепу, є висловлювання, які не містять фактичних даних, зокрема критика, оцінка дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, з огляду на характер використання мовних засобів, зокрема гіпербол, алегорій, сатири. Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості. Якщо особа вважає, що оціночні судження або думки, поширені в засобі масової інформації, принижують її гідність, честь чи ділову репутацію, а також інші особисті немайнові права, вона вправі скористатися наданим їй частиною першою статті 277 ЦК та відповідним законодавством правом на відповідь, а також на власне тлумачення справи. Послідовна практика Європейського суду з прав людини, також доводить необхідність проведення розмежування між фактичним твердженням і оціночним су-

дженням. Існування фактів може бути доведено, у той час, як достовірність оціночних суджень доказуванню не підлягає. Вимогу доказати достовірність оціночного судження не можливо виконати і вона порушує свободу вираження думки, яка є фундаментальною складовою права, що підлягає захисту ст. 10 Європейської конвенції про захист прав та основоположних свобод [9], [10;70].

Отже, на підставі викладеного вище можна дійти таких висновків.

Національне законодавство не відображає сучасний стан розвитку інформаційних технологій та не регулює багато питань, пов'язаних з інтернет безпекою в глобальній інформаційній мережі. Необхідний перегляд діючого законодавства України з метою визначення особливостей та ознак інформаційної системи Інтернет як об'єкта правової охорони з урахуванням відповідних цивільно-правових способів регулювання суспільних відносин, а також визначити правовий статус кожного із учасників інформаційних відносин та механізм захисту честі, гідності та ділової репутації у випадку поширення відомостей за допомогою мережевих технологій.

Необхідною умовою правильного застосування судами ЦК та інших нормативних актів при розгляді справ про захист честі, гідності та ділової репутації в мережі Інтернет є з'ясування правової сутності таких понять, як «честь», «гідність», «ділова репутація», оскільки в доктрині, судовій практиці, постановках Пленуму Верховного Суду України ним даються різні тлумачення.

Легітимізація сторін у справі та кваліфікація їх як належних, залежить від специфіки закріплення інформації на веб-сайтах в мережі Інтернеті. У випадках, коли інформація розповсюджена анонімно або під псевдонімом, коли відповідачами виступають засоби масової інформації можлива співучасть відповідачів у справах за позовами про захист честі, гідності та ділової репутації.

Потребує також врегулювання правовий режим інформації, яка розміщується в Інтернеті або передається через надані в Інтернеті засоби обміну.

Список використаних джерел:

1. Правове регулювання відносин у мережі Інтернет : монографія / [А. П. Гетьман, Ю. Є. Атаманова, В. С. Мілаш та ін.] ; за ред. С. В. Глібка, К. В. Єфремової. – Харків : Право, 2016. – 360 с.
2. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2009 року № 1 Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи. -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v_001700-09
3. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України. У двох томах.- За ред.. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, В. В. Лудя; 4-те вид., перероб. і допов. том 2., 2010.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks/gk/79-gk/862-avtor-gky.html>
4. Луспеник Д. Д. Судочинство у справах про захист честі, гідності та ділової репутації / Д. Д. Луспеник: автореф. дис. На здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук. 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2003. – 20 с.
5. Саприкіна І. В. Захист честі, гідності, ділової репутації фізичної особи за законодавством України (за матеріалами судової практики)] / І. В. Саприкіна. Автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2006. – 21
6. Маріц Д. Практичні проблеми захисту честі, гідності фізичної особи у всесвітній мережі Інтернет / Д. Маріц // Національний юридичний журнал: теорія і практика. . – грудень 2016. – С. 57–61. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2016/6/part_1/13.pdf
7. Староста І. як захистити честь, гідність та ділову репутацію в мережі Інтернет / І. Староста // Юридична газета онлайн від 9 червня 2015 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/yak-zahistiti-chest-gidnist-ta-dilovu-reputaciyu-v-merezhi-internet.html>
8. Європейський суд з прав людини: «Лінгенс проти Австрії» (справа № 12/1984/84/131) .- Страсбург. 1986.-[Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/980_066
9. Європейський суд з прав людини: «Федченко проти Російської Федерації».- Страсбург. Постанова від 21.02.2010.-[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.lawmix.ru/vas/28174?page=2>
10. Європейський суд з прав людини: «Українська прес-група» проти України». – Практика Європейського суду з прав людини. Рішення .Коментарі. – 2012. – № 1(06). – С. 50–78.
11. Можаровська К. В. Процесуальні особливості розгляду справ про захист гідності, честі та ділової репутації публічних осіб / К. В. Мо-

- жаровська : автореф. дис. ... канд. юрид. наук :12.00.03 / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т Одес. юрид.акад. — Одеса, 2014. — 20 с.
12. Конах В. К. Інтернет-ЗМІ в Україні: проблеми визначення нормативно-правового статусу та врегулювання діяльності /В. К. Конах. — [Електронний ресурс]. — <http://www.niss.gov.ua/articles/1085/>
13. Декларації про свободу політичних дебатів у засобах масової інформації від 12 лютого 2004 року. - .-[Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://ru.telekritika.ua/verhovna-rada/2004-02-16/5187>

Е. А. Гончаренко

**Особенности защиты чести, достоинства и деловой репутации
в сети Интернет: практический аспект**

Рассмотрены особенности защиты личных неимущественных прав: чести, достоинства и деловой репутации в сети Интернет. Освещена специфика практических вопросов, которые возникают у лица, которое пытается защитить указанные права. В частности, вопросы засвидетельствование факта размещения в сети Интернет информации, которая, по мнению лица, нарушает его права, установления надлежащих сторон по делу; анализ информации, признается недостоверной относительно способа ее изложения и выбора способа защиты чести и достоинства.

Ключевые слова: честь, достоинство, деловая репутация, информация, Интернет, судебная защита.

O. A. Goncharenko

**Features of protection of honor, dignity and business reputation
in the Internet: practical aspect**

Features of protection of personal non-property rights: honor, dignity and business reputation in the Internet have been considered in this article. The peculiarities of practical problems that person as met trying to protect mentioned rights have been highlighted also. In particular, it is stated that the fixation of the fact of placing in the Internet of information that, in person's opinion, infringes his rights is a priority and is very necessary. The methods of such information fixing are the maintenance of an appropriate copy of the web page on the electronic media, as well as the involvement of witnesses, who subsequently, with their displays, can confirm the authenticity of the text provided as proof of the print of web what they saw on the network. It is also proposed to conduct the IT-expertise

(on the basis of a court order) to confirm the availability of information in telecommunication systems that degrades the honor, dignity and business reputation.

The article reveals the issue of the proper parties in the case. The notions of public and private persons who are plaintiffs in the case are distinguished on the basis of national legislation and decisions of the European Court of Human Rights. The characteristic of the proper defendant is given depending on the place of fixing the information and the electronic network. In cases when the information is distributed anonymously or under the pseudonym, or when the media are the defendants, the participation of respondents in cases involving claims for the protection of honor, dignity and business reputation may be possible.

The nature of information that is considered to be unreliable as to the method of its presentation has been analyzed. And in accordance with the practice of the European Court and national legislation, the distinction between the categories of «appraisal concept» and «factual statements» that are fundamental for the protection of honor, dignity and business reputation has been made. The existence of facts can be proved, while the validity of the appraisal concept can not be verified. The requirement to prove the veracity of an appraisal concept can not be fulfilled, and it violates the freedom of thought expression that is a fundamental component of the law that is subject of protection under the Article 10 of the Convention.

Key words: *honor, dignity, business reputation, information, Internet, judicial defense.*